7/375 1052

3

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI
Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.DTM.0.06.04.00/-6721
KONU: Soru Önergesi

26.08.99* 45562

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

İLGİ: Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'ne muhatap 09.08.1999 tarih ve KAN.KAR.MD..A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/375-1340/3593 sayılı yazıları.

Nevşehir Milletvekili Sayın Mehmet ELKATMIŞ tarafından Sayın Başbakanımıza tevcih edilen 7/375-1340 esas numaralı yazılı soru önergesinde yer alan Nevşehir-Tuzköy-Kapadokya Havaalanı içerisinde veya yakınına bir cep serbest bölgesi kurulabilirliği hususu incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabımız aşağıda sunulmuştur.

Bahse konu soru önergesi ile sorulan hususa yönelik olarak bugüne kadar Dış Ticaret Müsteşarlığı'na doğrudan bir talep intikal ettirilmemiştir.

Malumları olduğu üzere, serbest bölgeler ülkenin siyasi sınırları içinde olmakla beraber, dış ticaret, vergi ve gümrük mevzuatının uygulanması bakımından gümrük hattı dışında sayıldığından, ülkede geçerli ticari, mali ve iktisadi alanlara ilişkin yasal düzenlemelerin tamamen veya kısmen uygulanmadığı, ülkenin diğer kısımlarından fiziki olarak ayrılan ve burada yapılan ticari, endüstriyel ve hizmet faaliyetleri için daha geniş muafiyet ve teşviklerin tanındığı yerler olarak tanımlanmaktadır.

Serbest Bölgelerin başlıca kuruluş amaçları; yabancı sermaye yatırımlarını ve dış ticareti artırmak, yerli üreticilerin dünya piyasalarındaki fiyattan girdi temin etmelerini sağlayarak uluslararası rekabet güçlerine katkıda bulunmak, ihracata dönük sanayilerin gelişmesini teşvik etmek suretiyle ihracatı artırmak, döviz girişini artırmak, yeni iş imkanları yaratarak istihdam sorununun çözümüne yardımcı olmak, gelişmiş üretim ve yönetim tekniklerinin yurt dışından ülkeye getirilmesi suretiyle ekonomik standartları yükseltmektir. Ayrıca, serbest bölgeler özellikle gelişmekte olan ülkelerce global ekonomiye daha hızlı entegrasyon sağlamak amacıyla kullanılan politikalardan birisidir.

Şu anda uygulanmakta olan model, serbest bölgenin tamamen özel sektöre ait arazi üzerinde ve alt yapının da aynı şirket tarafından yapılarak kurulup işletilmesi şeklindedir. Genel Bütçeden serbest bölge kurulması için herhangi bir kaynak tahsisi mümkün olamadığından, kurulacak bütün serbest bölgeler bu modele göre oluşturulmaktadır.

../.

7/375 1053

Yukarıda belirtildiği üzere, Türkiye'de şu anda uygulanmakta olan modelin; serbest bölgelerin tamamen özel sektöre ait arazi üzerinde kurulması, alt-üstyapılarının da tamamen özel sektör tarafından kurulup-işletilmesi şeklinde olması cihetiyle, oldukça yüklü bir mali portesi olan serbest bölge yatırım harcamalarını gerçekleştirebilecek güçlü bir finansal yapıya sahip firma veya müteşebbis heyetin bulunması gerekmektedir.

Diğer taraftan, serbest bölgelerden beklenen amaçlara ulaşılabilmesi için, kuruluş yeri seçiminde; sanayinin gelişmişliği, üretim ve dış ticaret hacminin yüksek olmasının yanı sıra; kurulması talep edilen yeni bir serbest bölgenin halihazırda faaliyette olan başka serbest bölgelerin hinterlandı içerisinde bulunmaması gibi kriterler göz önünde tutulmaktadır. Hal böyle iken, serbest bölge kurulabilirliği incelenmekte olan Nevşehir İli'ne çok yakın mesafede ve 01.11.1998 tarihinde faaliyete geçmiş olan Kayseri Serbest Bölgesi bulunmakta olup, halen tam doluluğa ve verimliliğe ulaşmamıştır.

Mezkur soru önergesi konusu cep serbest bölge uygulaması, ülkemizde bulunmadığı gibi bu konuda yasal bir düzenleme de mevcut değildir. Ayrıca, cep serbest bölge olarak, havaalanı içerisinde yöreye gelen turistlere perakende satış yapacak alış-veriş mağazalarının bulunacağı bir serbest bölge kastediliyor ise, 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu uyarınca gerekli bütün idari düzenlemelerin yapılması zorunlu olacaktır. Ancak, mevcut mevzuatımız gereğince serbest bölgelerimizde perakende satış yapılması mümkün bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye'de bir yerin cep serbest bölgesi olarak ilan edilmesi ve serbest bölgelerde perakende satış yapılması yürürlükteki 3218 sayılı Serbest Bölgeler Mevzuatı çerçevesinde mümkün bulunmamasının yanı sıra Kayseri Serbest Bölgesi'nin varlığı da dikkate alındığında, bu tür girişimlerin ekonomik bir fayda sağlamayacağı görüldüğünden, Nevşehir ilinde bir serbest bölge kurulması düşünülmemektedir.

Bilgilerine arz olunur.

Prof. Dr. Tunca TOSKAY
Devlet Bakanı